

Loysn hómast á málnúti

Danski uttanríkisráðharrin mælir til, at tað í eini serligari fráboðan verður sligið fast at føroysk er høvuðsmál í Føroyum. Málið eigur eisini at fáa politiska viðgerð í Føroyum, halda føroysku fólkatingsmenninir

DÁNIAL HØJGAARD

Ein serligur sáttmáli skal staðfesta, at føroysk er høvuðsmálið í Føroyum, eins og heimstýrslógin ásetur. Hetta skal tryggja, at Fólkatíngið fær staðfest sáttmálan um minniluta- og landspartamál, sum Danmark longu hevur skrivað undir sum limur í Evroparáðnum.

Hetta er í stuttum niðurstaðan í eini semingsloysn, sum Niels Helveg Petersen, uttanríkisráðharri týsdagin sendi Anfinni Kallsberg, lögmanni.

Í brevinum til lögmann slær uttanríkisráðharrin fast, at tað ikki ber til, at gera undantøk fyri ein part av danska kongarikinum. Hetta hevði máa stóð undan evropeiska sáttmálanum, sum hevur til endamáls at verja minnilutamálina í Evropa.

Umframt at liva upp til sínar skyldur í Evroparáðnum er tað umráðandi fyri dansku stjórnina, at rættindini hjá týska minnilutanum verða viðurkend, skrivur uttanríkisráðharrin.

Danska loysnin

Helveg Petersen vissar lögmann um, at føroyska málið ikki lækkar í tign, eftir at tað er komið undir evropeiska sáttmálan. Føroysk verður framhaldið høvuðsmál í Føroyum, eins og heimstýrslógin fyriskrivur.

Tískil mælir uttanríkisráðharrin til, at „der afgives en erklæring om det færøske sprogs stilling i henhold til hjemmestyrelsen for Færøerne.“ Í hesi fráboðan skal standa, at føroyskt er høvuðsmál í Føroyum.

uðsmál í Føroyum.

Júst hvussu ein slík fráboðan skal gerast, sigur útspælið einki um. Men sambert Óla Breckmann, fólkatingsmanni er ikki óhugsandi at Løgtingið kemur uppí leikin.

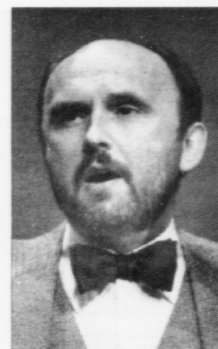
Politiska viðgerð

Uttanríkisráðharrin hevur givið okkum trygd fyri - og tað hevur forsætisráðharrin váttað - at landsstýrið skal vera væl og virðiliga uppí í, aðrenn málið verður endaliga samtykt í Fólkatínginum.

- Hvussu tað verður gjørt veit eg ikki. Ein møguleiki tykist vera, at landsstýrið kemur beinleiðis inn sum samráðingartarnari. Hin møguleikin er at landsstýrið leggur málið fyri lögtingið, samstundis sum tað verður viðgjørt í Danmark, sigur Óli Breckmann, sum sjálvur heldur at málið eigur at fáa politiska viðgerð í Løgtinginum.

Eftir 1. viðgerðin í Fólkatínginum fyrr í vikuni er málið um evropeiska sáttmálan beint í nevnd. Har eru so møguleikar fyri at gera tær broytingar, sum kunnu loysa málnútin millum Føroyar og Danmark.

Tað eydnaðist ikki at fáa eina viðmerking frá lögmanni aðrenn blaðið fór til

pretingar. Føroysku fólkatingsmenninir hava ikki verið avvísandi fyri danska semingsuppskotinum.

Jóannes Eidesgaard, fólkatingsmaður heldur, at Edmund Joensen, fyrrverandi lögmaður, gjordi eitt mistak, tá hann í síni tíð ikki beindi málið í lögtingið.

Løgtingið má siga sína hugsan

Viðmerkinganar frá Jóannes Eidesgaard, tá málið um at staðfesta evropeiska sáttmálan um landsparta- og minnilutamál fekk 1. viðgerð í Fólkatínginum fyrradagin:

Í bærkingunum til konventionen blívur der sagt, at spøgsmálet om Danmarks ratifikation har været forelagt det færøske hjemmestyre.

Her vil jeg understrege, at det er dybt beklægt, at nuværende landsstyre, men specielt det foregående har udtalt sig på vegne af

hjemmestyret, dog uden at sagen har været forelagt det færøske Lagting.

Den politiske definition af, hvad hjemmestyret er, er, at hjemmestyret er Lagting og landsstyre. Og lad mig dernæst understrege, at det er en meget gennemarbejdet praksis, at samtlige konventioner bliver behandlet af Lagtinget.

Men den danske regering har i denne sag handlet fuldstændig korrekt. Man har via rigsombudsmanden den 11. februar 1998 forelagt konventionen det færøske hjemmestyre med adresse hos Færøernes Landsstyre. Men så sker det, der ikke bør ske, nemlig at en lagmand pludselig betragter sig selv som Færøernes hjemmestyre.

I et brev fra 3. marts 1998, underskrevet af daværende lagmand Edmund Joensen, blívur der sagt, at Færøernes hjemmestyre ikki har noget at bærke til, at konventionen blívur ratificeret med territorial virkning for Færøerne. Regeringen kan derfor i god tro arbejde videre med forberedelsen til fremlæggelse af konventionen her i Folketinget. Det skal bærkes, at det var en dansk udgave af konventionen som landsstyre fik.

I udenrigsministeriet blívur man nu enige om, at den danske oversættelse kræver nogle sproglige præciseringer. Derfor sender rigsombudsmanden den 8. september 1999 konventionen på ny til udtalelse hos hjemmestyret med samme adresse i landsstyre. Der blívur spurgt, om man kan tilsette sig den nye udgave af oversættelsen, men desuden blívur der spurgt, om den nye udgave ændrer noget ved landsstyrets tidligere holdning til konventionens indhold.

Med et svar, dateret 29. oktober 1999, svarer landsstyre, at man ikki har

yderligere bærkingar.

Efter at den færøske presse fortæller, at regeringen nu vil fremlægge konventionen i Folketinget, går landsstyre ud og siger, at det nu er talen om en utilsigtet provokation fra dansk side. Og når landsstyre i Lagtinget i en spøgetime blívur spurgt, hvad man har svaret i landsstyrets brev af den 29. oktober 1999, så står man uvidende.

Så foruden at have svaret positivt to gange til forepørgsler om ratifikationen, så har landsstyrets politiske opmærksomhed i denne sag været på nulpunktet. Man har kort sagt sovet i timen.

Men det reelle problem er jo, at færøske politikere i Lagtinget hverken kender noget konventionen og endnu mindre til korrespondensen mellem regeringen og landsstyre.

Selv om konventionen kun rummer positive intentioner rettet mod sproggrupper, der virkelige har problemer, vil jeg dog mene, at det er unødvendigt, at vi mellem Færøerne og Danmark starter en ny politisk sprogstrid, der var overstået for mere end 60 år siden.

Men det er en kendsgerning, at sagen let kan udvikle sig til noget helt andet end det, den bør dreje sig om. Sagen kan meget nemt få nogle politiske aspekter om bl.a. statsret.

Region og regionalt sprog er fremmede begreber i Hjemmestyrelovens terminologi. Hjemmestyrelovens § 11 siger: "Færøsk anerkendes som Hovedsprog, men Dansk skal læres godt og omhyggeligt, og Dansk kan lige så vel som Færøsk anvendes i offentlige Forhold".

Og al lovgivning på Færøerne er på færøsk og i offentlige forhold er sproget færøsk.

Derfor er konventionens

ellers meget positive tiltag for regionale sprog unødvendige.

Så hvad gør vi nu for at undgå, at denne uskyldige sag får lov til at udvikle sig uheldigt?

Jo, mit bud er, at sagen for tredje gang blívur sendt til hjemmestyret, og så skal Lagtinget denne gang udtale sig.

Og det er meget muligt, at udenrigsministerens forslag om at der afgives en erklæring i forbindelse med ratifikationen om det færøske sprogs stilling, og at det særlige beskyttelsesregler i pagtens afsnit III ikki finder anvendelse for det færøske sprog, er et forslag, vi kan arbejde videre med.

Men det er dybt beklægt-

ligt, at Landsstyre har handlet så klodset, som det har i denne sag, og derfor vil jeg som parlamentariker appellere til Folketingets forståelse og overbærighed. Jeg er overbevist om, at Lagtinget vil gøre sit bedste for at finde en løsning.

Jóannes Eidesgaard, MF

Kallkyn hevur Jólaklæðini

Kallkyn

Vágsbotnur • Tel. 31 62 06